Continue

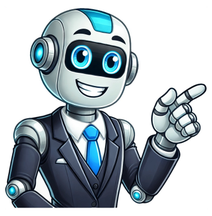

Hürrem sultan ın çocukları

Hürrem Sultan’ın çocukları yorumları Yılmaz Oztuna; Kaanuni'nin zevcelerinin sayısını, dört tane olarak gösterir ve bunlardan 1496'da doğup , 1550'de vefat eden ve adı bilinmeyen ancak, Mahmud adlı bir şehzadesi bulunan ve kendi makberi Şehzade camiinde bulunan bir hanımdan haber verir. 1499'da Bursa'da doğmuş Abdullah kızı Mahi Devran Haseki, 1581'de 82 yaşında ölmüştür. Evliliği 52 sene sürmüşse de, bunun fiili olmadığını Mahi Devran Haseki'nin 1534'den sonra oğlunun yanında yaşadığını bildiriyor. 1553'de yerleştiği Bursa'da, 28 sene muammer olmuş ve oğlu Şehzade Mustafa'nın türbesine defnolunmuştur. Kaanuni'nin 3. hanımı ise; Gülfem Hatun adlı 1497'de İstanbul'da doğmuş, 65 yaşında olduğu halde yine İstanbul'da vefat eden bu zevcesi 51 sene süren izdivaç müddetiyle görülüyor ki evliliği 14 yaşındayken vukubulmuştur. Muraâd adlı bir şehzadesini babası boğdurtmuştur. Dördüncü Hatun ise; Hurrem Haseki Sultandır. 1506'da İstanbulda doğmuştur. Ortodoks bir rahibin kızıdır, Müslüman olmadan önceki esas adı Aleksandra Lisovska'dır ve Roksalan'da denmektedir. Evlendiğinde oda 14 yaşında olup, 38 yıl dünyanın en büyük devlet başkanının hanımı olarak yaşamıştır. 1558'de vefatın da Süleymaniye Camiindeki türbesine gömüldü. Muhteşem Kaanuni'ye dört şehzade bir Sultanhanım doğurdu. Kızı Mihrimah olup, erkek çocukları, Mehmed, Selim, Bayezid, Cihangir ve Abdullah adlı şehzadelerdi. Çok hayrat yaptırmıştır. Mimar/Sinan'ı çok çalıştırmıştır. Bir de Uluçay'a göz atalım ,bakalim bu hususda neler yazmış! Uluçay bey, Hurrem Sultan, Mahidevran ve Gülfem Hatundan bahsetmekle beraber adı bilinmeyen hanımdan bahsetmez ancak Kaanuninin başka eşleri olabileceğimde beyan eder. Gülfem Hatun'unsa öldurulduğunu yazar. Ancak kabir taşında şehide-i saide yazıyor olması yâni kutlu şehid mânasına gelen bu ifadenin kötü bir eylemin sahibi olmadığını akla getiriyor. Hurrem Sultan hakkında uluçay menşei hakkında pek çok çeşit rivayet ileri sürmüştür. Ancak İstanbul'da doğdu dememiştir. Mahidevran hatunun, Hurrem Sultan ile hayli didiştiği ancak galibiyetin Hurrem'de kaldığı, su götürmez.Kaanuni'nin kızlarına gelince uluçay, Mihrimah hanımsultan'ın ve Raziye hanımsultan'ın kızından başka kız yazmamaktadır. Mihrimah Sultan Kaanuni'nin tek kızı olduğu hususu, Yahya Efendiye ait türbede medfun ve kabir taşında "Tasasız Raziye Sultan Kaanuni Sultan Süleyman kerimesi ve Yahya Efendinin mânevi kızı" olduğu yazılı olması böylece bir tashihe uğramış oluyor.Bunun yanında Mihrimah Sultan'in İstanbul'da 1522'de doğduğu ve 25/ocak/1578'de Istanbulda vefat babasının türbesine defnolunmuştur. Çok hayırhah bir hanımdır. Edirnekapı'daki Sinan yapısı Camii bu hanımsultan yaptırmış ve adıyla anılmaktadır. İzdivacı 1539'da Rüstem Paşa ile olmuştur. Rüstem Paşa daha sonra sadrıazam yapılmıştır. Hurrem Sultan-Mihrimah ve Rüstem Paşa Kaanuniden sonra, padişah olması muhtemel olan şehzade Mustafa'yı ki bu şehzade Mahidevran hatunun oğludur saf dışı bıraktılar. Mustafa'nın boğdurulmasın da payları olduğu rivayeti vardır. Sevilen şehzadenin katlini, bu üçlünün işi olarak tahmin eden askerin tatmini için ve belki de evlâdının zayiinde dahli olduğunda şüphesi olduğundan olabilir. Rüstem Paşayı sadaretten azletti. Mihrimah Sultan daha sonra annesi Hurrem Sultan'ın vefatı üzerine, babası Kaanuni'nin, dert ortağı olduğu görüldü. Babasından sonra Osmanlı tahtına geçen 2. Selim ve onun oğlu 3. Murad zamanında da pek saygı gördü ve Hâla Sultan diye lakablandı.Hemen ilâve edelimki Üsküdar'da İskele camii diye konuşulması tercih edilen camiin asıl adı ve yaptıranı bu Mihrimah Sultandır. Dünyanın hayran olduğu padişah Kaanuni Sultan Süleyman baba olarak çok müşfik olmakla beraber devlet reisi olması hasebiyle devletin âli menfaati hususunda pek realist bir anlayış sahibidir.Kırkaltı yıl süren devrinin bir evlâddan ziyade devlet reisi olacak anlayışıyla yetiştirilen şehzadeler, bu uzun saltanat dönemini sabırla bekleme gücünü gösteremediler. Şehzade katliyle bu padişahı suçlayanlar, hiç de şehzadelerin sabırsızlığını göz önüne almadılar ve târih yorumlarını yaptıkları istikamet tabiatıyla doğru bir neticeye varamadı. Orhan Gazi Hayatı Aynı isimli televizyon dizisi için Hürrem Sultan (dizi) maddesine bakınız. Hürrem Sultanİtalyan ressam Tiziano Vecellio'nun La Sultana Rossa (Sultan Roxelana) adlı tablosu, 1550Haseki SultanHüküm süresi1534 – 15 Nisan 1558Doğum1502–06Rutenya, Lehistan Krallığı (Bugün: Rohatyn, Ukrayna)Ölüm15 Nisan 1558 (52/56 yaşında)İstanbul, Osmanlı İmparatorluğuDefinKanuni Sultan Süleyman Türbesi, Fatih, İstanbulEş(ler)iI. SüleymanÇocuk(lar)ıŞehzade Mehmed Mihrimah Sultan Şehzade Abdullah II. Selim Şehzade Bayezid Şehzade CihangirHanedanOsmanlı HanedanıDiniDoğumunda Ortodoks, daha sonra İslam Hürrem Sultan (Osmanlıca: خُرَّم سلطان; Avrupa'da bilinen adıyla La Rossa veya Roxelana; 1502-06, Rutenya – 15 Nisan 1558,[1][2] İstanbul), Osmanlı İmparatorluğu'nun padişahı I. Süleyman'ın nikâhlı eşi, sonraki padişah II. Selim ile Şehzade Mehmed, Mihrimah Sultan, Şehzade Abdullah, Şehzade Bayezid ve Şehzade Cihangir'in annesi, haseki sultan. Renkli hayatı ile efsaneleşmiş; entrikaları, zekası, cesareti ve ihtiraslarıyla ün salmış bir hanım sultandır.[3] Hayatı romanlara, filmlere, tiyatro oyunlarına, opera eserlerine konu olmuştur. Siyasette ve devlet işlerinde aktif rol oynayarak, Osmanlı İmparatorluğu'nda "kadınlar saltanatı" denilen devri başlattığı rivâyet edilir.[3] Bunun yanında, Osmanlı tarihinin en güçlü ve en etkili kadın sultanlarından birisi olarak kabul edilmektedir.[4] Topkapı Sarayı'na gelene kadarki yaşamı hakkında kesin bir bilgi yoktur.[3] Lehistan Krallığı'nın sınırları içerisinde bulunan Rohatyn'de (günümüzde Ukrayna), 1502-1506 yılları arasında doğduğu rivayetler arasındadır. Tatar akıncılar tarafından 1520 tarihinde 15'li yaşlarında Rutenya' dan kaçırıldığı,[4] Kırım Hanı'nın himayesine girdikten sonra Topkapı Sarayı'na sunulduğu tarihçiler ve yazarlar tarafından kabul görmüş bir rivayettir.[3] 16. yüzyıl kaynaklarına göre kızlık ismi bilinmiyordu. Ama daha sonraki kayıtlara göre - mesela 19. yüzyılın Ukrayna'daki ilk kayıtlarına göre - Anastasia (Kısaca Nastia) Polonyalıların geleneğinde, Aleksandra Lisowska olarak bilinir. Genelde Hürrem Haseki Sultan ya da Hürrem balsaq sultan olarak bilinirdi; Avrupa dillerinde Roxolena, Roxolana, Roxelane, Rossa, Ruziac, Ruslana Türkçede Hürrem (Farsça kökenliخرم Hürrem), neşeli olan kişi anlamına gelir. Roxelana, onun gerçek ismi olmayabilir ama takma adı onun Ukraynalı soyuna ait olan (Günümüze ait yaygın isim Ruslana) ve Doğu Slav ismi olan, Roxolany ya da Roxelany, şimdiki Ukrayna halkında 15. yüzyıldan sonra kullanılıyordu. Bunlara ek olarak, bazı tarihçilere göre Hürrem Sultan (Roxelana) Ukrayna sınırları içerisinde bulunan Rohatyn kentinde doğmuş Ukraynalı Ortodoks bir ailenin kızıdır.[5] Ailesi Babası iddia edildiği gibi Ortodoks papazı olmadığı, fakir bir çiftçi olup Polonya Kralı tebaasından Simeon Alexander Lisowski, annesi de Polonyalı bir çiftçi kızı olduğu öne sürülmüştür.[6] Hürrem Sultan'ın erkek kardeşinin oğlu Jan Lisowski, bunun oğlu Alexander Jozef Lisowski Litvanya Dükü olmuştur ve ailesini asilzade sınıfına kaldırmıştır.[6] O dönemin Avrupa elçileri tarafından kızıl saçlı, yeşil gözlü ve beyaz tenli olduğu vurgulanmıştır. Eşi Kanuni Sultan Süleyman'ın da kendisine yazdığı gazel ve şiirlerden de bu anlaşılmaktadır. Kendisi adına çizilen portreler tamamen ressamların hayal ürünü olup, gerçeği yansıtmamaktadır. Bunun yanında Osmanlı İmparatorluğu'nda adına en çok portre yapılmış sultandır.[4] Hürrem Sultan'ın Britanya kraliyet ailesi koleksiyonunda yer alan bir portresi, y. 1600-70 Hürrem Sultan'ın saraya gelişi ve Kanuni ile tanışması hakkında kesin bilgiler yoktur. Şehzadeliği sırasında veya padişahlığının ilk senesinde Harem'e girdiği düşünülür.[3] Hürrem Sultan saraya getirildiğinde, I. Süleyman'ın Manisa valisi olduğu dönemde birlikte olduğu Mahidevran Sultan'dan Mustafa isimli bir oğlu vardı. Sarayın en nüfuzlu kadını padişahın annesi Ayşe Hafsa Sultan, ikinci derece nüfuzlu kadın Mahidevran Sultan idi. Hürrem, saraya girdikten sonra Kanuni ile ilişkisinden 1521'de Şehzade Mehmed dünyaya geldi ve böylece Hürrem Sultan saraydaki en nüfuzlu üçüncü kadın durumuna geldi. İki haseki arasındaki rekabet bir gün kavgaya dönüşmüştü. Hürrem Sultan bu kavgayı çeşitli entrikalarla lehine çevirmiştir.[3] Pek çok yazara göre bu olaydan sonra gözden düşen Mahidevran Sultan, 1533'te Manisa Valiliği'ne atanan oğlu veliaht Şehzade Mustafa'nın yanına gönderildi ve Hürrem Sultan, onun yerini aldı.[7] Nikâhla birlikte bir ilk gerçekleşir ve I. Süleyman'ın resmi eşi haline gelir. Dolayısıyla padişah cariyelerine verilen Haseki unvanı, Haseki Sultan olarak değiştirilir ve dünyaca kutlanan bir törenle ilan edilir.[3] Hürrem Sultan'ın sarayda pozisyonu Kanuni'nin nikâhlı eşi olması ile arttı ve bu olaydan sonra Mahidevran Sultan gibi yüksek bir mevki sahibi oldu. Hürrem Sultan, Şehzade Cihangir’in doğumundan sonra Kanuni ile görkemli bir düğün yapılarak evlendi ve aralarında dini nikâh kıyıldı. Kesin tarihi belli olmamakla birlikte Haziran 1534’te veya daha erken gerçekleştiği düşünülen[3] düğün, Hürrem Sultan'ı Kanuni'nin nikahlı eşi yapan, Osmanlı geleneklerine aykırı düşen çok önemli ve devrimci bir hareket olarak değerlendirilir. Bu nikâh ile Hürrem Sultan, Osmanlı tarihinde padişah tarafından uzun bir süre sonra nikâhlanan ilk cariye oldu.[8][9] Mahidevran ile Hürrem Sultan arasındaki mücadelede Mahidevran Sultan'ı tuttuğu düşünülen ve oğlu üzerinde büyük nüfuzu olduğu söylenen[3] Valide Hafsa Sultan’ın 1534 yılındaki ölümü ile Hürrem’in saraydaki etkisi daha da artmıştır ve Harem yönetimini eline almıştır. Fakat Valide Sultan'ın ölümünden sonra Mahidevran Sultan veliaht annesi olduğu ve Şehzade Mustafa'nın tahta çıkmasına kesin gözle bakıldığı için Valide Sultan'lığa hazırlanmaya başlamıştır. 1644 yılı yapımı "Roxelane" adlı oyun kartı: Fransızca olarak Hürrem başlığı ve ilk paragrafı "Femme de Solyman Empereur des Turcs..." (Türklerin İmparatoru, Süleyman'ın eşi...) ile başlar. Sağ üst köşede "cruelle" (acımasız) ve sol üst köşede ise kart numarası yazmaktadır. Sadrazam Pargalı Damat İbrahim Paşa, Hürrem Sultan’ın şehzadelerinden birisi yerine Şehzade Mustafa'yı hükümdarlığa aday gösterenlerin arasındaydı. İbrahim Paşa'nın Irakeyn Seferi’nden dönüşte saraya davet edilip 14 Mart 1536 gecesi dairesinde uyurken boğdurulması, Hürrem Sultan için önemli bir engelin ortadan kaldırılmasını sağladı. Çocukluğundan beri Kanuni’nin yakın arkadaşı ve danışmanı olan İbrahim Paşa'nın gözden düşürülüp boğdurulmasında Hürrem Sultan’ın rolü olduğu rivayet edilir. Ancak İbrahim Paşa'nın devlet yönetiminde kendini üstün görmesi ve yükseldikçe yaptıkları hataların da kendi sonunu hazırlamasına sebep olduğu bilinmektedir. Bu olaydan sonra Hürrem Sultan’ın devlet işlerini idare etmeye başladığı kanısı yaygındır[3] Hürrem Sultan’ın devlet işleri ile daha yakından ilgilenebilmek için Harem’i Eski Saray’dan Topkapı Sarayı’na taşıttığı düşünülür ve bu olay, Hürrem Sultan'ın önemli devrimci hareketlerinden birisi olarak kabul edilir. Topkapı Sarayı'nda "Saray-ı Duhteren" olarak bilinen genellikle padişah ailesinin kalması için hazırlanan minik harem bölümü 1527-1528 yıllarında yapılan çalışmalarla yeniden düzenlenerek genişletildi. Ardından Hürrem Sultan ve ailesinin oturması için uygun bir hale getirildi. Bu dönemlerde Hürrem Sultan Eski Saray ve Yeni Saray arasında gidip gelse bile asıl görev yeri olan Eski Saray'dan ayrılmadı. Süleyman'ın 1534 yılında İran Seferi'ne çıkmasından sonra Şehzade Mehmet, İstanbul'da saltanat vekili olarak kaldı bu süreç içerisinde annesi Hürrem Sultan da Yeni Saray'daki yeni dairesinde ikamet etti.[10] Eski Saray'dan Yeni Saray'a göçün tarihi kesin olarak belli değildir. Eski Saray'da 25 Ocak 1541 gecesi çıkan yangından sonra harem halkının bir kısmının Topkapı Sarayı'na taşındığı ve harem protokolünün başladığı düşünülmektedir. Şehzadelerin sancak beyliklerine atanmasında da Hürrem Sultan'ın rolü olduğu düşünülür. 1541'de, padişah adaylarının tayin edildiği Manisa Sancağı’nda Sancak Beyliği yapmakta olan Şehzade Mustafa, Manisa'dan alınıp Amasya’ya Sancak Beyi olarak atandı ve ertesi sene Manisa Sancak Beyliği’ne Şehzade Mehmed getirildi. Ancak, halk ve askerler bu duruma tepki gösterdi, bunun üzerine I. Süleyman doğu topraklarının güvenliği için Şehzade Mustafa'nın Amasya'ya gönderildiğini ve Şehzade Mustafa'nın veliahtlığının sürdüğünü açıkladı.[11] Bunun gibi ardı arkası kesilmeyen atanmalar da Hürrem’in etkisinde gerçekleşmiş işlerden kabul edilir. Hürrem Sultan, şehzadeleriyle birlikte sancağa gitmesi gerekirken; geleneklere aykırı olarak gitmemiş, İstanbul'da kalmayı seçmiştir. Ama değişik tarihlerde şehzadelerini ziyaret etmiştir.[3] Hürrem Sultan’ın tek kızı Mihrimah Sultan, 1539’da Diyarbakır beylerbeyi ve III. Vezir Rüstem Paşa ile evlendirilmişti. “Damat” unvanını alan Rüstem Paşa 1544’te sadrazamlığa tayin oldu. Kaynakların çoğunda Sadrazam Hadım Süleyman Paşa'nın azledilmesinin ve yerine II. Vezir Divane Hüsrev Paşa'nın değil de III. Vezir Rüstem Paşa'nın getirilmesinin perde arkasında Mihrimah Sultan ile Hürrem Sultan'ın olduğu ifade edilmektedir.[3] Kanuni’den sonra veliaht Şehzade Mustafa’nın tahta çıkacağından korkan Hürrem Sultan, Şehzade Mustafa’yı babasının gözünden düşürmek için kızı ve damadı Rüstem Paşa yardımı ile komplo kurmuştur. Hürrem Sultanın emriyle hareket eden Rüstem Paşa, Şehzade Mustafa'nın mührünü yaptırarak Safevi şahı I. Tahmasb'a mektup yazmış, İran Şahının cevabını da Kanuni Sultan Süleyman'a sunmuştu. Bu ve benzeri bir dizi entrika ile Kanuni Sultan Süleyman, oğlu veliaht Şehzade Mustafa'nın kendisine isyan edeceğine ve tahtı elinden alacağına ikna edilmiştir. "Katledildiği gün, babasıyla görüşeceğini sanarak çadırına gitmiştir malum. İşte o gün bembeyaz giyindiği söylenir; kendisine yapılan iftiralardan haberdardır ve masumiyetine işaret etmek ister. Cebinden de ölümünden sonra babasının onu öldüreceğini ve babasının çadırına gitmemesi gerektiğini belirten bir mektup çıkar."[12] Bu olaya tanık olan Şehzade Cihangir de olayın duygusal etkisini üzerinden atamadı ve hastalandı; babası ile birlikte sefere devam eden genç Şehzade, Halep’te öldü. Tahta aday olarak Haseki Hürrem Sultan’ın iki oğlu Şehzade Bayezid ve Şehzade Selim kaldı. Hürrem Sultan'ın Lehistan Kralı ve Litvanya Büyük Dükü II. Zygmunt August'un tahta çıkışını tebrik etmek için gönderdiği mektup, 1549 Kara Ahmed Paşa, Damat Rüstem Paşa'nın sadaretten azli üzerine vezir-i azamlığa tayin edildi (1553). Sefer dönüşünde Rüstem Paşa'nın tekrar sadrazamlığa getirilebilmesi için kışkırtılan padişahın fermanıyla suçlu görülerek bir divan toplantısı sonrasında arz odası önünde idam edildi (1555). Bu olayın arkasında da Hürrem Sultan ve kızı Mihrimah Sultan'ın olduğu iddia edilmektedir.[12] Hürrem Sultan, o zamana kadar başka Osmanlı padişah eşlerinde görülmemiş şekilde dış siyasetle ilgilenmiş, diplomatik yazışmalar yapmıştır ve devlet işlerine karışmıştır.[3] Kanuni’nin padişahlığının ikinci senesinde Rodos şövalyelerine karşı Rodos seferinin açılmasını teşvik ettiği ve sonraki yıllarda İran seferlerine destek verdiği düşünülen Hürrem Sultan, 1548’te Kanuni, İkinci İran seferindeyken Lehistan tahtına çıkan yeni krala tebrik mektubu yazmış; hediyeler göndermiştir. Hürrem Sultan'ın yazdığı mektupların ilki, Kral I. Zygmund'un vefatı üzerine (1548) Lehistan tahtına çıkan II. Zygmund'a gönderdiği taziye ve tebriknamedir. Haseki Sultan'ın, Hasan Ağa isimli özel temsilcisiyle Varşova'ya yolladığı mektubun bazı cümleleri şöyledir: “Pederinizin vefatı üzerine Lehistan kralı olduğunuzu öğrendik. Allah her şeyin doğrusunu bilir ki; çok sevindik ve memnun olduk. Kalbimize nur, gönlümüze neşe ve sürur (mutluluk) geldi. Saltanatınızın hayırlı, bereketli ve uzun ömürlü olmasını diliyoruz. Emir, Yüce Allah'ındır; Cenab-ı Hakkın hükümleri (emirleri) istikametinde hareket etmenizi tavsiye ederiz…" Ayrıca, mektubun arkasında mühür de bulunmaktadır. Osmanlı devletinde ilk ve tek kez bir Haseki Sultan, bir kral ile mektuplaştı ve dönemin kaidelerinden birini yıktı. Şüphesiz ki bu bir devrim olarak yorumlanabilir. Bunun sonrasında gelini Nurbanu Sultan ve onun gelini Safiye Sultan kraliçeler ile mektuplaşmış olsa da Hürrem Sultan'dan başka, bir kral ile bizzat mektuplaşan başka bir haseki sultan örneği bulunmamaktadır. Hürrem Sultan, Kral August'tan gelen teşekkür mektubuna karşılık, özel temsilcisi Hasan Ağa ile bir mektup daha göndermiştir ki, cevabî mektubu özetle şöyledir: “Allah Kral Hazretleri'nin ömrünü uzun, bir gününü bin eylesin… Kıymetli mektubunuz ulaştığında, öylesine mesrur olduk ki, ifade edemiyorum... Mektubunuzda bizlere olan içten muhabbetiniz açıkça görülüyor. Padişahımız Hazretlerine olan samimi yakınlığınızı o derece açık dile getirmişsiniz ki, ferah bulduk. Mektubunuzdaki muhabbeti ve Hasan Ağa kulumuzun anlattığı dostluklarınızı kendilerine arz ettiğimizde, Padişah-ı âlempenah Hazretleri (herkesin dünyadaki tek sığınağı) yakınlık ve iltifatlarınızdan öyle memnun kaldılar ki, sözle anlatılamaz. Dediler ki: Koca Kral'la (vefat eden Baba Zygmund'u kastediyor) iki kardeş gibiydik; İnşallahü'r Rahman, bu kral ile de 'Ata ile oğul gibi' olalım..." Ayrıca Hürrem Sultan, Osmanlı İmparatorluğu'na sığınan Elkas Mirza için mendil ve gömlek dikip hediye olarak vermiştir. İran Şahı'nın kız kardeşi ise Hürrem Sultan'ı Firavun'un eşi Züleyha'ya, Meryem'e ve daha nice kahramanlara benzetip, tüm kadınların övünç kaynağı, güzellikte eşsiz, melek yaratılışlı olarak nitelendiriyordu.[12] Hürrem Sultan sık sık devlet işleri ile alakadar oluyor, bilhassa eşi Sultan Süleyman seferdeyken devletin durumu hakkında onu bilgilendiriyor, önerilerde bulunuyordu. Kendisine İran seferi sırasında gönderdiği bir mektup bunun en güzel örneklerindendir:[4] '"Benim Sultanım, şehir hakkında soracak olursanız; şimdilik henüz hastalık devam etmektedir. Ancak evvelki gibi değildir... Benim Sultanım, sık sık mübarek mektubunuzu gönderirsiniz diye yalvarırım. Zira ki, billah yalan değil, bir iki hafta geçip de ulak gelmezse alem gulguleye gelir. Türlü türlü sözler söylenir. Yoksa sadece kendi nefsim için istediğimi sanmayınız."[13] "Benim Sultanım, şimdi şehirde müjdeci geliyor diye bir gürültü kopmuştur. Cümle alem şehir donanmasına hazır dururlar. Benim sultanım, siz devlet ile Halep'te kışlıyorsunuz, ondan sonra kızılbaşın (Şah Tahmasb'ın) oğlanı, avradı tutulmadı, ortada henüz bir şey yoktur. Şimdi o yok, bu yok; müjdecinin gelmesi kimseye hoş gelmez."[13] Bunlara ek olarak, Hürrem Sultan'ın, Nahcivan Seferi'ne vezirini gönderen padişahın "Şaha Şah gerek" sözüyle sefere katılmasını sağladığı rivayet edilir. Bir mektubunda kocası seferdeyken, "Şah'ın ailesini esir alamadığınıza üzüldüm." sözü eşi Sultan Süleyman'ın seferlerinin gidişatını takip ettiğini kanıtlar nitelikte[13] Hürrem Sultan, eşine mektuplarında devlet adamlarının ve İstanbul Şeyhülislamının selamını iletiyor, İstanbul'da yaşanan sorunlardan bahsediyordu. Bir mektubunda "İbrahim Paşa'ya olan küskünlüğümü sormuşsunuz, gelince anlatırım." diyor.[14] Rüstem Paşa azledildiğinde ise eşine Paşa'nın görevine geri getirilmesini isteyen bir mektup yazmış. Rüstem Paşa'yı kendisinin sadrazamlığa ilerlettiği ve kızıyla evlendirdiği biliniyor. Hürrem Sultan devlet adamlarıyla ve sorunlarıyla ilgileniyor, bunları mektuplarında da Kanuni'yle tartışıyor ve fikir veriyordu.[13] Hürrem Sultan, Osmanlı tarihinde ilk kez meşru eş durumuna gelmesiyle birlikte kraliçe anlamına gelen Şah unvanını kullanmaya başlar. Çoğu raporlarda imzasının Hürrem Şah olarak geçtiği görülür. Haseki Hastanesinin kayıtlarında ve Kudüs'teki imaretin ve darüşşifanın kitabesinde bu ifade görülür. "Devletlu İsmetlu Hürrem Şah Sultan Aliyyetü'ş-şân Hazretleri". Bu ifadeler ise bu olayın kanıtı olarak gösterilmektedir. Ana madde: Kadınlar saltanatı Topkapı Sarayı Müzesi arşivinde bulunan Rossa Solymannı Vxor başlıklı Hürrem Sultan portresi[15] Hürrem Sultan, Osmanlı tarihinde devlet işleriyle ilgilenen ilk kadın olarak bilinir. Hürrem Sultan kendi mührünü bastırmış, divan toplantılarını tel örgülü bir pencereden izlemiş ve fikirlerini padişaha sunmuştur. Buna benzer birçok devrimci hareketi ile kadınlar saltanatını başlatmış oldu. I. Süleyman, nikâhlı eşi Hürrem Sultan'a büyük bir aşkla bağlı idi. Bu aşk o kadar derindi ki ilk önce onu kaideleri hiçe sayarak nikâhına aldı, sonra da ondan başka bir hatuna bakmaz oldu. Bu Osmanlı'da alışılagelmiş bir şey değildi. Kanuni'yi kendine bu kadar aşık ettiği için Hürrem Sultan'ın adı ahali içerisinde büyücü ve cadıya çıktı. Daha sonradan ise yaptığı hayırlar ile halkı sevindirip, duasını alan Haseki Sultan bu namlarını geride bırakarak iyi anılmaya başlandı. Hürrem ve Süleyman'ın aşkı o kadar büyüktü ki, Osmanlı tarihinde onlardan başka bu kadar büyük bir aşk yaşayan bir padişah ve haseki örneği yoktur. Kanuni Sultan Süleyman her defasında karısı Hürrem Sultan'a olan aşkını ve sevgisini verdiği hediyelerle ve ona yazdığı gazellerle gösteriyordu. O sadece aşk gazelleri değil, devlet ve maneviyat konulu gazeller de yazıyordu. Bu gazellerde kullandığı mahlas ise Muhibbi idi. Kanuni'nin Hürrem Sultan'a yazdığı aşk şiirlerinin bazıları günümüze ulaşmıştır.[16] "Celis-i halvetim, varım, habibim mah-ı tabanım Enisim, mahremim, varım, güzeller şahı sultanım Hayatım hasılım, ömrüm, şarab-ı kevserim, adnim Baharım, behçetim, rüzum, nigarım verd-i handanım Neşatım, işretim, bezmim, çerağım, neyyirim, şem’im Turuncu u nar u narencim, benim şem’-i şebistanım Nebatım, sükkerim, gencim, cihan içinde bi-rencim Azizim, Yusuf'um varım, gönül Mısır'ındaki hanım İstanbulum, Karaman'ım, diyar-ı milket-i Rum'um Bedahşan'ım ve Kıpçağım ve Bağdad'ım, Horasanım Saçı varım, kaşı yayım, gözü pür fitne, bimarım Ölürsem boynuna kanım, meded he na-müslümanım Kapında çünkü meddahım, seni medh ederim daim Yürek pür gam, gözüm pür nem, Muhibbi'yim hoş halim!" Muhibbi (Kanuni Sultan Süleyman’ın mahlası) Bugünkü dille: "Benim birlikte olduğum, sevgilim, parıldayan ayım, Can dostum, en yakınım, güzellerin şahı sultanım. Hayatımın, yaşamımın sebebi Cennetim, Kevser şarabım Baharım, sevincim, günlerimin anlamı, gönlüme nakşolmuş resim gibi sevgilim, benim gülen gülüm, Sevinç kaynağım, içkimdeki lezzet, eğlenceli meclisim, nurlu parlak ışığım, meş'alem. Turuncum, narım, narencim, benim gecelerimin, visal odamın aydınlığı, Nebatım, şekerim, hazinem, cihanda hiç örselenmemiş, el değmemiş sevgilim. Gönlümdeki Mısır'ın Sultanı, Hazret-i Yusuf'um, varlığımın anlamı, İstanbul'um, Karaman'ım, Bütün Anadolu ve Rum ülkesindeki diyara bedel sevgilim. Değerli lal madeninin çıktığı yer olan Bedahşan'ım ve Kıpçağım, Bağdad'ım, Horasan'ım. Güzel saçlım, yay kaşlım, gözleri ışıl ışıl fitneler koparan sevgilim, hastayım! Eğer ölürsem benim vebalim senin boynunadır, çünkü bana eza ederek kanıma sen girdin, bana imdad et, ey Müslüman olmayan güzel sevgilim. Kapında, devamlı olarak seni medhederim, seni överim, sanki hep seni öğmek için görevlendirilmiş gibiyim. Yüreğim gam ile, gözlerim yaşlarla dolu, ben Muhibbi'yim, sevgi adamıyım, bana bir şeyler oldu, sarhoş gibiyim. Bir hoş hale geldim."[16] Bu gazel I. Süleyman'ın, Hürrem Sultan için yazdığı en ünlü ve bilinen gazeldir. Diğer bir bilinen gazeli ise şöyledir: "Ey benim gülen yüzüm, sevgilim, Senin güzelliğin dünyaya dedikodudur, Bu ne güzellik? Bu ne yüz? Bu ne güldür? Acaba saçın amberi görüp mis kokulu olmuş? Bu ne saç, bu ne kahkül, bu ne zülüftür? Aklım saçının kokusuyla doludur, Bu ne güzel koku, bu ne ıtır, bu ne hoştur? Gözyaşı dalgalarım taşıp başımdan aştı, Bu ne deniz, bu ne ırmak, bu ne nehirdir? Muhibbi ansızın divane oldu, Bu ne aşktır, bu ne derttir, bu ne huydur?"[16] Daha sonrasında ise bir başka gazel daha yazmıştır. Bu gazel ise Hürrem Sultan'ın ölümünden sonra yazılmıştır. Bu gazelde Kanuni, eşinin ölümünün ardından duyduğu üzüntüyü dile getirmektedir: "Bezm-i gamda âh edip cânânı andım ağladım, Yâr ile evvel geçen devrânı andım ağladım." Bugünkü dille: "Günde bir kez görmesem halim nolur derken benim, Bir yıl oldu görmez oldum ânı andım ağladım."[16] Süleymaniye Camii avlusunda yer alan Hürrem Sultan Türbesi, Fatih, İstanbul Oğullarını tahta varis yapmayı başaran Hürrem Sultan, 15 Nisan 1558'de İstanbul’da öldü.[1][2] Kayıtlarda eceliyle öldüğü yazılır. Büyük bir cenaze töreninin ardından Süleymaniye Camii avlusuna gömüldü. Mezarı üzerine türbesi eşi Süleyman tarafından yaptırıldı. Hürrem Sultan; Avrupa'da ve Türkiye'de resim, müzik ve bale sanatlarındaki birçok çalışmaya konu olmuştur. Avusturyalı besteci Joseph Haydn'ın 63. Senfonisi bu eserlere bir örnektir. Eser daha çok, ikinci bölümünün adı olan “Roksalan” ismiyle anılır. Yusuf Niyazi'nin Mazlum Şehzadeler, Orhan Asena'nın Hürrem Sultan ve Ya Devlet Başa ya Kuzgun Leşe adlı piyesleri, Hürrem Sultan’ı konu alan Türk tiyatro yapıtlarındandır.[17] 2003 yapımı Hürrem Sultan adlı dizide Hürrem Sultan'ı Gülben Ergen canlandırırken, 2011-2014 arasında yayınlanan Muhteşem Yüzyıl dizisinde Hürrem Sultan'ı Meryem Uzerli ve Vahide Perçin canlandırmıştır. Türkiye’de yazılan ilk büyük bale eserlerinden Hürrem Sultan Balesi, Orhan Asena’nın “Hürrem Sultan” adlı piyesinden ilham alarak Nevit Kodallı tarafından bestelenmiştir.[18] Hürrem Sultan'ın doğduğu yer olduğuna inanılan Ukrayna'nın Rohatyn kentinde bir Hürrem Sultan Anıtı bulunur. 2007 yılında, Ukrayna'daki bir liman kenti olan Mariupol'daki Tatarlar Hürrem Sultan'ın onuruna bir cami açmıştır. II. SelimKonstantin Kapıdağlı, 16. yüzyıl Mihrimah SultanTitian, 16. yüzyıl Hürrem Sultan'ın adı bilinen 6 evladının yanı sıra ismi bilinmeyen veya küçük yaşta ölen diğer evlatlarının olduğu da rivayet edilir.[19] Şehzade Mehmed: 1521 yılında Hürrem Sultan'dan dünyaya gelen Şehzade Mehmed, 1543 yılında ölmüştür.[20] Mihrimah Sultan: 1522 yılında, Hürrem Sultan'dan dünyaya geldi, 1578 yılında öldü. Şehzade Abdullah: 1522 veya 1523 yılında, Hürrem Sultan'dan dünyaya gelen Şehzade Abdullah, doğumundan 2-3 yıl sonra öldü.[4] Şehzade Selim: 1524'te Hürrem Sultan'dan dünyaya geldi.[20] Annesi Hürrem Sultan'ın ölümünden sonra, kardeşi Şehzade Bayezid ile girdiği taht mücadelesinde babası Sultan Süleyman'ın da desteğini aldı. Sultan Süleyman'ın vefatının ardından, II. Selim olarak Osmanlı Padişahı oldu. 1574 yılında ölene kadar padişah olarak kaldı. Şehzade Bayezid (1525 veya 1526-1561): 1525'te veya 1526'da[21] Hürrem Sultan'dan dünyaya geldi.[20] Hürrem Sultan'ın ölümünden sonra, kardeşi Şehzade Selim ile taht mücadelesine girdi. Sultan Süleyman'ın, Şehzade Selim'in tarafını tutmasıyla İran'a kaçtı. 1561'de Osmanlı elçileri tarafından Kazvin'de boğdurularak öldürüldü.[22] Şehzade Cihangir (1531-1553): 1531'de Hürrem Sultan'dan dünyaya gelen Şehzade Cihangir, 1553'te öldü. Hürrem Sultan tarafından yaptırılan Sultanahmet Meydanı'ndaki Haseki Hürrem Sultan Hamamı, İstanbul Hürrem Sultan İstanbul'da günümüzde onun adıyla anılan Haseki semtinde, Mimar Sinan'a Haseki Külliyesini yaptırmıştır. 1538-1551 yılları arasında inşaatı tamamlanan külliyenin içinde bir hamam, medrese ve hastane bulunmaktadır; onun ilk ve en önemli hayratlarındandır. Günümüzde T.C. Sağlık Bakanlığı Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi olarak tanınan bu hastane Türkiye'de kesintisiz hizmet vermekte olan en eski hastane olma özelliğini taşır. Hürrem Sultan ayrıca Ayasofya Camii civarında yardıma muhtaç ve fakirlerin karnını doyurmak için bir mutfak yaptırtmıştır. Kabe'de, Şam'da, Bağdat'ta, Konya'da, Kudüs'te, Edirne'de Hürrem Sultan adına çeşitli eserler yapılmıştır. Hürrem Sultan Balesi, Hürrem Sultan'ın hayatından esinlenerek yaratılmış bir Türk bale eseridir. Bunun yanında Hürrem Sultan için birçok opera eseri, tiyatro oyunu, tarihi roman, televizyon dizileri ve bilgi içerikli kaynaklar mevcuttur. 1997-2000 yılları arasında Ukrayna'da çekilen Roksalana adlı dizide Olga Sumska tarafından canlandırılmıştır. 2003 yapımı Hürrem Sultan adlı Türk televizyon dizisinde Hürrem Sultan'ı Gülben Ergen canlandırmıştır. 2005 yapımı Die Geliebte des Sultans adlı Alman belgesel-filminde Hürrem Sultan rolünü Sólveig Arnarsdóttir üstlenmiştir. 2011 yapımı 8 Ülke 8 Yönetmen ve Sinan adlı belgeselde Hülya Avşar tarafından canlandırılmıştır. 2011-2014 yapımlı Muhteşem Yüzyıl dizisinde gençliğini Meryem Uzerli, olgunluğunu ise Vahide Perçin canlandırmıştır. Hürrem Sultan, Ukrayna posta pulu Joseph Haydn “63. Senfoni” Yusuf Niyazi, “Mazlum Şehzadeler yahut Hürrem Sultan”, Dersaadet, 1325 (1909) Abdülhak Hamid Tarhan, "Kanuni'nin Vicdan Azabı", 1937 (basılmadı) F. Tülbentçi, “Hürrem Sultan”, İnkılap Kit.,İst. 1960. Viorica Boteni Stircea, “Hurrem Sultan”, Milliyet Yay. İst. 1972. Nevit Kodallı, Hürrem Sultan Balesi, 1975 Radovan Samarciç, “Süleyman: Rokselena, Sırpska Knyijevna Zadruga”, Belgrad-1976; Catherine Clement, “La Sultana”, Grasset, 1981; Orhan Asena, “Ya Devlet Başa ya Kuzgun Leşe”, 1983 Louis Gardel, “Sevenlerin Şafağı”, Can Yay., İst. 1998 “Hürrem Sultan”, 2003 yılında Star TV'de yayınlanmış TV dizisi. “Aşk-ı Hürrem”, Can Atilla'nın dans tiyatrosu eseri, 2007 Muhteşem Yüzyıl, senaryosunu Meral Okay’ın yazdığı TV dizisinde Meryem Uzerli ve Vahide Perçin tarafından canlandırılmıştır. 2011 Muhterem Yüceyılmaz Hürrem ve Mihrimah Sultan; Haremin gülü ve goncası 2011 Can Alpgüvenc İki hanım Sultan Hürrem ve Mihrimah; Araştırma Erhan Afyoncu, “Muhteşem Süleyman; Kanuni Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan”, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2011. ISBN 9786054052554 Roksolana, Ukraynalı TV dizisi. 1996—2003 Oleksandra.Şutko, Hürrem Sultan, Kitap Yayınevi, İstanbul 2017 ISBN 978 605-105-171-0 Haseki Hürrem Sultan'ın Latince Rossa Solymanni uxor başlıklı 16. yüzyılda yapılmış bir yağlı boya tablosu Hürrem Sultan'ın tahta üzerine işlenmiş bir yağlı boya resmi, 16. yüzyıl Johann Theodor de Bry tarafından yapılmış bir Hürrem Sultan gravürü, 1596 Hürrem Sultan'ın Kudüs'te yaptırmış olduğu cami, medrese ve imarethanenin vakfiyesi, 1556 Alman barok ressam Anton Hickel'in "Roxelana ve Sultan" adlı tablosu, 1780 Osmanlı padişah eşleri listesi Osmanlı padişahlarının anneleri listesi Haseki Hamamı Haseki Sultan Camii

^ a b Necdet Sakaoğlu, Bu Mülkün Kadın Sultanları, Oğlak Yayıncılık, 2015, s. 217 ^ a b Yılmaz Öztuna, Kanuni Sultan Süleyman, Babıali Kültür Yayıncılığı, 2006, s. 173 ^ a b c d e f g h i j k l m Özakbaş, Ayşe. "Hürrem Sultan". 27 Aralık 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 7 Aralık 2015. ^ a b c d e Peirce, Leslie P. (1993). The Imperial Harem: Women and Sovereignty in the Ottoman Empire. Oxford University Press. s. 60. ISBN 0195086775. 16 Temmuz 2014 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 18 Haziran 2013. ^ Brooks, Andrée Aelion (2002). The woman who defied kings. Paragon House: Michigan Universty. ^ a b Woronzow-Daschkow, Salome. "SULTAN I. SÜLEYMÂN'IN (KÂNÛNÎ) SECERESİ". 17 Ağustos 2021 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 4 Kasım 2023. ^ Ancak Leslie P. Peirce'ye göre Mahidevran Sultan saraydan sürülmemiş, geleneklere uygun olarak oğlunun sancağına gitmek üzere saraydan ayrılmıştır. ^ "E-tarih.org sitesi, Sorularla Osmanlı, Erişim tarihi:02.01.2012". 5 Mart 2016 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 2 Ocak 2012. ^ Kimi tarihçilere göre Hürrem Sultan, önce azad edilmiş, daha sonra nikâh kıyılmıştır ^ Leslie P. Pierce (10 Eylül 2019). Hürrem Sultan. ss. 143-144. ISBN 9786052959169. ^ Afyoncu, Erhan (Nisan 2012). "Şehzade Mustafa". Atlas Tarih. ^ a b c Öztuna, Yılmaz (1978). Şehzade Mustafa. İstanbul: Ötüken Yayınevi. ISBN 9754371415. ^ a b c d Pierce, Leslie. "The Imperial Harem : Women and Sovereignty in the Ottoman Empire". ^ Yermolenko, Galina Ivanovna. "Avrupa Edebiyatı, Tarihi ve Kültüründe Hurrem Sultan". ^ "Padişah portreleri ve resim koleksiyonu". Topkapı Sarayı. 8 Aralık 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 18 Eylül 2015. ^ a b c d Sakaoğlu, Necdet. "Bu Mülkün Kadın Sultanları". ^ Doğan, Abide. "Türk Tiyatrosunda Hürrem Sultan". 27 Aralık 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 7 Aralık 2015. ^ Karaca, Aslı. "Nevit Kodallı'nın tüm müziklerinin ayrıntılı incelenmesi ve değerlendirilmesi". 8 Aralık 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 7 Aralık 2015. ^ Afyoncu, Erhan (2012). Anonim Rapor. ISBN 9786054052967. ^ a b c Sakaoğlu, Necdet; s. 18 ^ Şerafettin Turan, TDV İslâm Ansiklopedisi, cilt: 5, sayfa: 230 ^ Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; s. 408

Vikipedi'nin kardeş projelerindenHürrem Sultanhakkında daha fazla bilgi edinin Commons'ta dosyalar Vikisöz'de alıntılar Önce gelen:– Haseki sultan1534 – 1558 Sonra gelen:Nurbanu Sultan " sayfasından alınmıştır